

*І. В. ЖАБРОВЕЦЬ, д-р філософії в галузі економіки
(Білоцерківська філія МАУП)*

О. М. ЮРКОВСЬКА, докторант

(Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УДППЗ “УКРПОШТА”

Наукові праці МАУП, 2002, вип. 3, с. 137–139

Поштовий зв'язок є однією зі стратегічних і соціально значущих галузей економіки України.

Нині “Укрпошта”, як і інші підприємства нашої країни, змушена працювати у зовсім інших умовах, аніж кілька років тому. У міру просування суспільства до ринкової економіки відбуваються зміни правил гри. По-перше, з кожним роком посилюється конкурентна боротьба на внутрішньому і зовнішньому ринках. По-друге, держава все менше регулює виробничі відносини. Тобто надалі умови роботи для підприємств державної та недержавної сфер вирівнюватимуться, а тому розраховувати на допомогу держави щодо компенсації збитків не доводиться. По-третє, відбувається інтенсивний процес глобалізації економіки. Тож “Укрпошта” як складова глобальної поштової мережі має впроваджувати у своїй діяльності нові технології й підходи, що дасть їй змогу на рівних вести поштовий обмін з іншими поштовими адміністраціями. Для цього треба вчасно, враховуючи глобальні тенденції, здійснювати перебудову системи управління, купувати найсучасніше обладнання для обробки поштової кореспонденції, її доставки й сортування. Будь-які відставання у цьому процесі тягнуть за собою тяжкі наслідки, адже, наздоганяти тих, хто попереду, — складне і дороге завдання.

Однією з найважливіших складових успішного розв'язання завдань, що стоять перед українською поштою, є цілеспрямована інноваційна політика.

Оскільки основною метою будь-якого підприємства, що функціонує в умовах ринкової еко-

номіки, є максимізація прибутку, то аналіз саме його структури і динаміки повинен визначати інноваційну політику підприємства.

На думку голови ради директорів компанії “General Electric” Джека Уелча, бізнес — звичайна справа, в якій кожен повинен виробляти дешевше, швидше та краще за всіх, підвищуючи продуктивність і оперативність управління бізнесом, а також впроваджуючи якомога більше інновацій.

Світова практика свідчить, що у своїй сфері діяльності підприємство може бути провідним виробником товарів і послуг, організацією чи фірмою, що ефективно функціонує і є максимально наближеною до клієнта. Здійснювати діяльність одразу на двох-трьох напрямках практично неможливо — не вистачає фондів. Надлишкові вкладення капіталу в майбутні можливості без попереднього захисту та підкріплення сьогоденних бізнес-процесів можуть стати для підприємства руйнівними.

Стратегія в інноваційній діяльності “Укрпошти” базується на місії організації, суть якої полягає у наданні споживачам високоякісних послуг поштового зв'язку, фізичної доставки поштових відправлень і товарів, фінансових, транспортних, рекламних, інформаційних та інших загальнодоступних продуктів; в обслуговуванні своїх клієнтів через єдину національну мережу і використанні цієї можливості для розвитку нових продуктів і служб з метою зміцнення авторитету, якості своїх послуг і довіри клієнта.

Основні напрями інноваційної політики “Укрпошти”:

- надання споживачам послуг, які не є для пошти традиційними, але користуються попитом і мають перспективу розвитку;
- удосконалення технологічних процесів і технічного переобладнання;
- удосконалення системи управління.

У 1998 р. Кабінетом Міністрів України затверджена Програма реструктуризації поштового зв'язку, в якій сформульовані основні напрямки реформування та розвитку поштової підгалузі. Проведена робота значною мірою змінила і змінює імідж поштового зв'язку.

Аналіз динаміки названих вище інноваційних процесів свідчить про те, що за останні п'ять років за рахунок впровадження нових послуг суттєво змінилася структура доходів. Так, якщо у 1996 р. непрофільні послуги становили 9 % загальних доходів підприємства, то за 9 місяців 2001 р. вони збільшилися до 30,2 %.

Із 90 (дев'яноста) послуг, що надає сьогодні "Укрпошта", лише 30 є традиційно поштовими, інші 60 — це нові продукти.

Підвищена увага приділяється послугам, що надаються на базі інформаційних технологій:

- приймання та виплата електронних переказів. Послуга впроваджена у травні 2000 р. Зараз функціонує 107 пунктів приймання-виплати. Наприклад, обсяги переказів за 9 місяців 2001 р. становили 2,2 млн грн;
- розрахунково-касове обслуговування, у тому числі приймання комунальних та інших видів платежів, із застосуванням автоматизованої обробки інформації. Сума доходів від цієї послуги стабільно збільшується і досягла майже 10 млн грн. за 9 місяців 2001 р. Для розширення на цього ринку послуг "Укрпошта" постійно впроваджує комп'ютерну техніку на робочих місцях;
- електронна та гібридна пошта з центрами друку. Перший високопродуктивний центр друку гібридної пошти планувалося відкрити у Києві наприкінці 2001 р.;
- організація Інтернет-пунктів у поштових відділеннях. Зараз працює 17 Інтернет-пунктів;
- організація електронної торгівлі через систему Інтернет.

Як і раніше, особлива увага приділятиметься розвитку торгівлі за каталогами. Прикладом успішних дій у цьому напрямку може стати проєкт "Ліки на замовлення". Суть проєкту полягає у прийманні замовлень за спеціальними каталогами та доставці поштою медикаментів у сільську місцевість. Нині цей проєкт впроваджують у десяти областях України. Очікується, що у 2002 р.,

коли всі області України підключаться до проєкту, кількість замовлень на місяць перевищить 200 тис. одиниць.

Основними пріоритетами технічного розвитку є вдосконалення технологічних процесів, розвиток відомчого транспорту, впровадження прогресивних технологій, нового поштового обладнання та автоматизованих систем.

Динаміка фінансування цих процесів свідчить про зміни у цьому напрямку. Якщо у 1998 р. було освоєно 20 млн грн, то у 2001 р. — вже 50 млн грн.

Зараз в експлуатації перебувають 7100 комп'ютерів, 2690 спеціалізованих ЕККА, у тому числі 1873 з автоматичною тарифікацією послуг, 6690 ЕККА загального призначення, 2975 електронних вагів.

Зазначими, що близько 50 % комп'ютерів, всі спеціалізовані ЕККА та електронні ваги придбані за останні три роки.

Для скорочення термінів перевезення пошти та витрат підприємства у 2001 р. впроваджено нову науково обгрунтовану схему магістральних перевезень пошти з переходом на автомобільний транспорт.

У 2001 р. впроваджена та експлуатується **корпоративна комунікаційна мережа**, яка створює умови для ефективної роботи підприємства у конкурентному середовищі; оперативного реагування на зміни ринку послуг поштового зв'язку; своєчасного отримання різноманітної інформації про діяльність підприємства з метою аналізу та прийняття рішень; впровадження послуг на базі інформаційних технологій, а також одержання можливості автоматизувати рутинні технологічні, бухгалтерські та інші операції.

Забезпечити сучасний рівень технічного розвитку поштової підгалузі неможливо без проведення наукових досліджень, дослідно-конструкторських робіт, постійного науково-технічного супроводу впровадження та експлуатації нових технологій, інформаційних систем, автоматизованих робочих місць, технічних засобів та обладнання. У 2001 р. "Укрпошта" здійснила науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт на суму 780 тис. грн.

Удосконалення системи управління насамперед пов'язане з постійною роботою з підвищення кваліфікації кадрів.

Найактуальніше сьогодні завдання "Укрпошти" — підготовка управлінців — професіоналів, здатних забезпечити досягнення високої ефективності та успішного розвитку свого підприємства.

Забезпечення виробничих підрозділів висококваліфікованими фахівцями є пріоритетним напрямком кадрової політики “Укрпошти”, а система галузевого навчання є складовою поштового виробництва.

Зараз підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації здійснюються за ступеневою системою:

- у галузевих вищих навчальних закладах (Одеська національна академія зв'язку, Київський інститут зв'язку, Київський коледж зв'язку, Львівський та Харківський електротехнікуми зв'язку);
- на факультеті підвищення кваліфікації Одеської національної академії зв'язку;
- у навчальних центрах, класах дирекцій;
- безпосередньо на підприємстві.

Масовими формами навчання на підприємстві з проробкою професійних, економічних, правових та інших питань було охоплено 68841 особу (57 % загальної кількості працівників), 5338 керівників і фахівців підвищили кваліфікацію на короткострокових семінарах і курсах.

Складність фінансового стану в окремих дирекціях і відсутність вільних площ для створення навчальних класів потребують на цьому етапі активізації співпраці дирекцій УДППЗ “Укрпошта” з обласними філіалами ВАТ “Укртелеком” щодо вирішення питання підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників дирекцій на їх базі.

Проблеми впровадження інновацій в УДППЗ “Укрпошта” подібні до проблем багатьох вітчизняних великих підприємств, водночас вони мають свої особливості, зумовлені специфікою діяльності та статусом організації.

По-перше, це потужне державне підприємство, яке має розгалужену мережу поштового зв'язку, що містить 3627 відділень в міських та 11353 у сільських населених пунктах.

По-друге, послуги поштового зв'язку, що надаються підприємством, охоплюють все населення країни і всі організації.

По-третє, тарифи на універсальні поштові послуги (пересилання звичайних листів та карточок вагою до 20 г, посилок та бандеролей вагою до 10 кг, доставка пенсій) регулюються державою таким чином, щоб забезпечити їх максимальну доступність для населення.

Все це призводить до того, що за рахунок нових продуктів і послуг постійно і значно зростають доходи, проте й затрати збільшуються випереджаючими темпами. Прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства, з кожним роком зменшується: у 1999 р. — 41,1 млн грн, у 2000 р. — 23,8, а в 2001 р. — 6,8 млн грн.

Основним стримуючим фактором інноваційних проектів є гострий фінансовий дефіцит. Оскільки залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій ускладнено державним статусом підприємства, найдоцільніше зараз організувати спільну діяльність з приватними компаніями за найперспективнішими напрямками. При цьому в умовах дефіциту фінансів з'являється можливість охопити більше напрямків діяльності, розподілити ризики між партнерами, придбати досвід роботи.

У подальшому в міру стабілізації та покращання інвестиційного клімату у країні можна очікувати надходження іноземного капіталу, що сприятиме активізації інноваційних процесів.